

Slöjd och hantverk
Vanor och värderingar 2012-2017

Marcus Weissenbilder och Ulrika Andersson [SOM-rapport nr 2018:6]

Innehållsförteckning

Introduktion	1
Tabell 2 Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2017 (procent)	3
Tabell 3 Sysslat med handarbete/hantverk efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2017 (procent).....	4
Tabell 4 Ägnat sig åt kreativ verksamhet och gått på konstutställning och hemslöjdsmarknad/utställning, 2017 (procent)	5
Tabell 5 Intresse för hemslöjd/handarbete efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2017 (procent).....	6

Introduktion

SOM-undersökningarna genomförs varje år sedan 1986 av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Syftet med undersökningarna är att kartlägga svensk opinionsbildning och belysa hur svenska folkets vanor och attityder förändras över tid. SOM-institutet är en samverkan mellan två institutioner vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) och Statsvetenskapliga institutionen. Den nationella SOM-undersökningen genomförs i samverkan med forskare från olika discipliner främst inom samhällsvetenskap.

SOM-undersökningens rapportserie står för en betydande del av resultatredovisningen av SOM-undersökningarna. Resultat publiceras även i form av presentationer och djupare analyser i de återkommande forskarantologierna. Alla publikationer finns tillgängliga för nedladdning på SOM-institutets webbsida www.som.gu.se. En utförlig metodokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2017 tillgängliggörs på hemsidan i juni 2018.

Den nationella SOM-undersökningen 2017

Fältarbetet för den nationella SOM-undersökningen följer i huvudsak samma upplägg från år till år. 2017 års SOM-undersökning använde en undersökningsdesign som kallas blandad datainsamling (*mixed mode*) vilket innebar att data primärt samlades in via postenkäter, men respondenterna gavs även möjlighet att fylla i enkäten på internet.

Undersökningen skickades ut till ett systematiskt sannolikhetsurval av den svenska befolkningen. Urvalsramen innefattade alla svenska och utländska medborgare som har sin primära adress i Sverige och som är mellan 16 och 85 år. År 2017 ingick 20 400 personer i det totala urvalet. Den totala urvalsstorleken delades in i sex jämnstora grupper till vilka olika editioner av SOM-undersökningen 2017 skickades till. Samtliga formulär innehöll 12 sidor med frågor varav ca 8 sidor är gemensamma för samtliga editioner och övriga sidor är fyllda med projektspecifika frågor vilka varierar mellan formulären.

Svaren samlades in mellan den 14 september och 31 december 2017. En stor andel av svaren inkom tidigt och 30 dagar in i fältarbetet hade närmare 85 procent av de slutgiltiga svaren kommit in. Under fältperioden genomfördes en serie påminnelser via post, telefon och SMS.

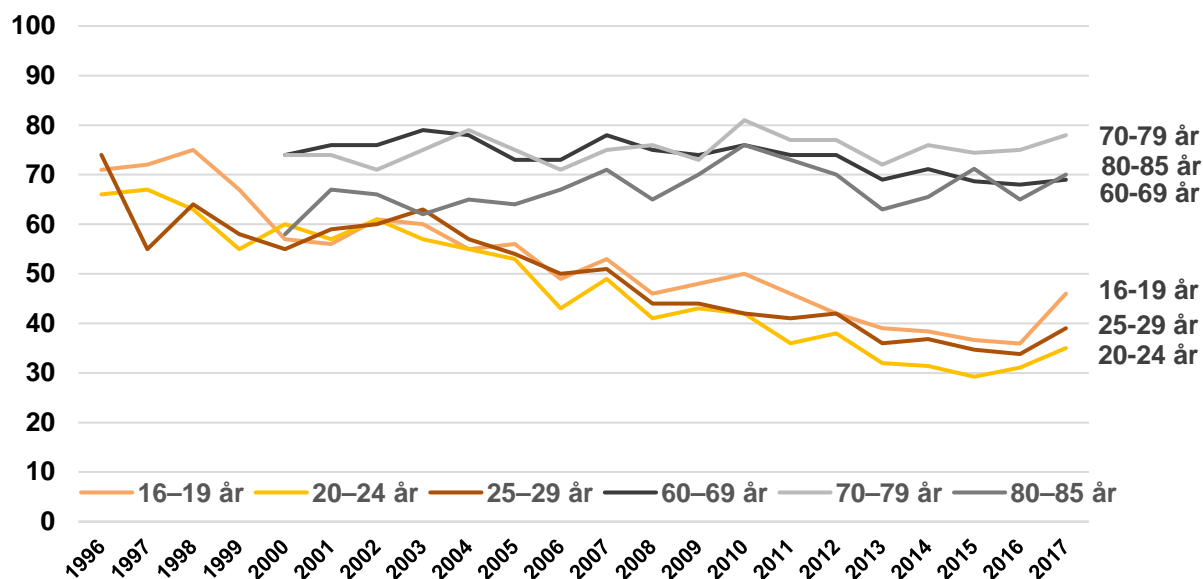
Svarsfrekvens och representativitet

Av det ursprungliga urvalet på totalt 20 400 personer var det 10 812 personer som besvarade och skickade in formuläret vilket motsvarar en nettosvarsfrekvens på 55 procent¹.

Vilka som svarar och vilka som inte svarar på en frågeundersökning har betydelse för tolkningen av undersökningens resultat. Om en viss grupp är underrepresenterad och samma grupps svar tenderar att skilja sig från övrigas blir studiens resultat mindre giltiga för populationen som helhet. Trots att knappt hälften av respondenterna inte svarar på enkäten är den demografiska representativiteten i svarsgruppen god i de flesta avseenden. I figur 1 görs det däremot tydligt att en lägre andel i de yngre åldersgrupperna svarar på SOM-undersökningarna. 2017 fick respondenterna för första gången en belöning i form av skraplott eller värdecheck efter inskickat svar. Det gav en positiv effekt på svarsfrekvensen och förbättrade de yngre åldersgruppernas representativitet.

---

¹ I nettosvarsfrekvensen har det så kallade naturliga bortfallet definierats bort. Till det naturliga bortfallet förs personer som är fysiskt eller mentalt oförmögna att svara på enkäten, personer som är avlidna, bortresta under större delen av fältperioden, emigrerade, har språksvårigheter eller inte alls talar svenska. Sammanlagt 836 personer, motsvarande 4,1 procent, har räknats bort som naturligt bortfall.

Figur 1 Svarsfrekvens i olika åldersgrupper 1996–2017 (procent)

Träffsäkerheten i attitydfrågor om politiska förslag och bedömningar av ekonomin är hög trots variationen i svarsfrekvens mellan olika åldersgrupper. Frågor där det existerar större generationsskillnader, exempelvis nyhetskonsumtion, påverkas däremot något mer av att delar av befolkningen har en lägre representation i svarsunderlaget².

Procentskattningar och felmarginaler

SOM-undersökningarna bygger på ett slumpmässigt urval av den svenska befolkningen 16-85 år. Resultat från sådana urvalsundersökningar är alltid förknippade med en osäkerhet som kan uttryckas i form av en felmarginal. Med hjälp av en felmarginal går det att beräkna ett konfidensintervall kring till exempel en procentskattning. Vi kan förvänta oss att procenttalet för hela populationen befinner sig inom konfidensintervallet i 95 fall av 100 i en tänkt situation med många upprepade mätningar. Att vara medveten om felmarginalen gör att vi lättare undviker att dra slutsatser om förändringar eller gruppskillnader som enbart beror på slumpen. Tabellen nedan ger några exempel på hur stor felmarginalen är vid olika gruppstorlekar och procentskattningar.

Tabell 1 Lathund för procentskattningar vid olika gruppstorlekar (felmarginaler och procentenheter)

Skattning	100	200	400	800	1000	2000
50 procent	±9,8	±6,9	±4,9	±3,5	±3,1	±2,2
30 procent	±9,0	±6,4	±4,5	±3,2	±2,8	±2,0
10 procent	±5,9	±4,2	±2,9	±2,1	±1,9	±1,3
6 procent	±4,7	±3,3	±2,3	±1,6	±1,5	±1,0
2 procent	±2,7	±1,9	±1,4	±1,0	±0,9	±0,6

SOM-institutet har i samverkan med Nämnden för hemslöjdsfrågor undersökt hur ofta svenskarna hemslöjdar och handarbetar och hur intresserade svenskarna är av hemslöjd och handarbete. Frågorna om hemslöjd och hemarbete ställdes i formulär 1.

² Elias Markstedt (2014) Representativitet och viktning. SOM-rapport 2014:20, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Tabell 2 Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2017 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan	Summa	Antal
Totalt 2012	66	17	9	6	2	0	0	100	1 519
Totalt 2013	62	24	8	4	2	0	0	100	1 574
Totalt 2014	68	15	7	6	3	1	0	100	1 665
Totalt 2015	71	16	7	4	2	0	0	100	3 105
Totalt 2016	55	20	10	9	5	1	0	100	1 529
Totalt 2017	58	18	10	8	5	1	0	100	1 710
Kvinna	52	22	11	10	5	0	0	100	900
Man	67	14	8	6	4	1	0	100	806
16–19 år	82	8	10	0	0	0	0	100	78
20–29 år	68	12	6	10	3	1	0	100	191
30–39 år	60	22	8	6	3	1	0	100	224
40–49 år	60	22	6	9	2	1	0	100	249
50–59 år	56	20	11	9	4	0	0	100	294
60–69 år	50	19	12	9	9	1	0	100	317
70–79 år	54	16	13	8	7	1	1	100	274
80–85 år	65	14	6	7	7	1	0	100	83
Låg utbildning	66	14	8	5	7	0	0	100	276
Medellåg utbildning	65	15	10	6	4	0	0	100	471
Medelhög utbildning	55	18	8	12	6	1	0	100	378
Hög utbildning	51	23	12	9	4	1	0	100	563
Arbetarhem	63	16	10	6	5	0	0	100	663
Jordbrukarhem	(63)	(17)	(3)	(11)	(6)	(0)	(0)	100	35
Tjänstemannahem	54	21	12	8	4	1	0	100	604
Högre tj-mannahem	62	20	7	7	4	0	0	100	149
Företagarhem	52	15	8	15	8	1	1	100	144
Ren landsbygd	50	25	9	12	4	0	0	100	216
Mindre tätort	61	15	10	8	6	0	0	100	351
Stad eller större tätort	58	19	10	7	5	1	0	100	829
Sthlm, Gbg, Malmö	63	14	9	9	4	1	0	100	286
Stockholmsområdet	58	15	12	10	4	1	0	100	338
Östra mellansverige	59	18	9	8	5	0	1	100	287
Småland med öarna	68	14	9	5	3	1	0	100	160
Sydsverige	64	15	7	7	6	1	0	100	259
Västsverige	61	18	8	8	5	0	0	100	379
Norra mellansverige	50	23	13	9	3	1	1	100	147
Mellersta Norrland	49	25	8	9	9	0	0	100	64
Övre Norrland	44	33	12	7	4	0	0	100	76

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? - Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning'. Svartalternativ redovisas i tabellen. 21 personer lät bli att svara på delfrågan och 24 personer lät bli att svara på hela frågan, vilket motsvarar sammanlagt 2,6 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga. Resultat i parentes bygger på svarstal under 50 personer. **Källa:** Den nationella SOM-undersökningen 2012–2017.

Tabell 3 Sysslat med handarbete/hantverk efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2017 (procent)

	Ingen gång	Någon						Summa	Antal
		gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan		
Totalt 2012	45	11	7	8	12	8	9	100	2 987
Totalt 2013	52	11	6	6	10	6	9	100	1 582
Totalt 2014	50	10	6	6	11	8	9	100	1 666
Totalt 2015	49	11	7	7	10	7	9	100	3 120
Totalt 2016	53	9	7	6	9	8	8	100	1 532
Totalt 2017	53	10	6	6	10	7	8	100	3 503
Kvinna	45	13	7	7	10	8	10	100	1 843
Man	61	8	4	5	10	6	6	100	1 652
16–19 år	63	14	5	4	10	1	3	100	151
20–29 år	52	13	8	9	8	4	6	100	399
30–39 år	51	13	8	8	10	5	5	100	462
40–49 år	56	11	7	7	9	5	5	100	533
50–59 år	51	10	5	7	11	7	9	100	557
60–69 år	46	10	5	6	13	9	11	100	638
70–79 år	51	7	4	4	11	11	12	100	597
80–85 år	59	7	4	3	7	7	13	100	166
Låg utbildning	56	8	4	4	10	7	11	100	561
Medellåg utbildning	57	10	5	5	10	6	7	100	976
Medelhög utbildning	50	10	7	7	9	8	9	100	784
Hög utbildning	48	12	7	8	11	7	7	100	1 131
Arbetarhem	52	10	6	7	10	6	9	100	1 354
Jordbrukarhem	40	13	6	2	14	8	17	100	96
Tjänstemannahem	51	11	6	7	10	8	7	100	1 217
Högre tj-mannahem	58	11	3	5	9	6	8	100	311
Företagarhem	47	9	7	7	13	6	11	100	288
Ren landsbygd	43	8	6	7	14	9	13	100	502
Mindre tätort	54	10	5	6	11	7	7	100	691
Stad eller större tätort	53	11	6	6	10	6	8	100	1 689
Sthlm, Gbg, Malmö	54	12	6	7	7	7	7	100	578
Stockholmsområdet	52	12	6	8	8	7	7	100	720
Östra mellansverige	54	8	5	6	11	7	9	100	605
Småland med öarna	52	11	5	5	13	6	8	100	320
Sydsverige	55	10	6	6	9	7	7	100	526
Västsverige	53	11	5	6	9	7	9	100	738
Norra mellansverige	50	11	7	5	10	7	10	100	294
Mellersta Norrland	47	13	5	6	13	7	9	100	134
Övre Norrland	48	10	5	6	14	4	13	100	166

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? - Sysslat med handarbete/hantverk'. Svarsalternativen redovisas i tabellen. 36 personer lät bli att svara på delfrågan och 38 personer lät bli att svara på hela frågan, det motsvarar sammanlagt 2,1 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga. Resultat i parentes bygger på svarstal under 50 personer. **Källa:** Den nationella SOM-undersökningen 2012–2017.

Tabell 4 Intresse för hemslöjd/handarbete i allmänhet, 2012–2016 (procent)

	Inte alls intresserad		Inte särskilt intresserad		Ganska intresserad		Mycket intresserad		Summa	Antal			
2017	25		34		31		10		100	1 726			
2016	12		30		33		25		100	1 554			
2015	22		37		30		11		100	1 519			
2014	22		36		31		11		100	1 679			
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2013	20	12	11	10	8	12	6	5	7	3	6	100	1 591
2012	23	12	12	9	7	12	6	6	5	3	5	100	1 528

Kommentar: Frågan lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av: - hemslöjd/handarbete'. För 2012 och 2013 gäller att skalan går från 0 till 10. Skalan är numerisk med verbaliserade ändpunkter där 0 har etiketten 'Inte alls intresserad' och 10 har etiketten 'Mycket intresserad'. 2014 var svarsskalan fyrgradig och samtliga svarsalternativ är redovisade. 29 personer lät bli att svara på hela frågan 2017, det motsvarar sammanlagt ca 1,70 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2017.

Tabell 5 Intresse för hemslöjd/handarbete efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2017 (procent)

	Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskilt intresserad	Inte alls intresserad	Summa	Antal
Totalt	10	31	34	25	100	1 726
Kvinna	14	37	32	17	100	906
Man	5	23	37	35	100	816
16–19 år	3	28	37	32	100	78
20–29 år	9	29	37	25	100	193
30–39 år	8	24	37	31	100	225
40–49 år	5	27	36	32	100	251
50–59 år	9	29	38	24	100	297
60–69 år	14	36	30	20	100	318
70–79 år	12	35	31	22	100	279
80–85 år	13	37	29	21	100	85
Låg utbildning	11	28	35	26	100	283
Medellåg utbildning	8	29	34	29	100	472
Medelhög utbildning	11	34	33	22	100	381
Hög utbildning	10	31	35	24	100	566
Arbetarhem	10	33	34	23	100	674
Jordbrukarhem	(17)	(28)	(29)	(26)	100	35
Tjänstemannahem	9	31	35	25	100	605
Högre tj-mannahem	9	21	37	33	100	149
Företagarhem	10	28	35	27	100	145
Ren landsbygd	17	34	31	18	100	217
Mindre tätort	8	33	34	25	100	360
Stad eller större tätort	10	29	35	26	100	832
Sthlm, Gbg, Malmö	7	31	34	28	100	289
Stockholmsområdet	8	33	33	26	100	342
Östra mellansverige	11	31	32	26	100	288
Småland med öarna	7	32	32	29	100	161
Sydsverige	10	25	39	26	100	262
Västsverige	8	29	36	27	100	380
Norra mellansverige	10	35	34	21	100	151
Mellersta Norrland	14	29	32	25	100	65
Övre Norrland	16	34	37	13	100	77

Kommentar: Frågan lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av hemslöjd/handarbete'. Svarsalternativ redovisas i tabellen. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga. Resultat inom parentes bygger på svarstal under 50 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

